

Yttrande över betänkandet **Rektorn och styrkedjan**

Lärarnas Riksförbund har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remissen SOU 2015:22 med rubrik enligt ovan. De synpunkter som härmed avlämnas ligger i linje med förbundets övergripande målsättning – en nationell kunskapsskola.

Lärarnas Riksförbunds ställningstaganden

Lärarnas Riksförbund *delar* utredarens uppfattning:

- Att rektorer – tillsammans med lärare – är skolans nyckelpersoner.
- Att lärare och rektorer utgör närstående men olika professioner.
- Att en förbättrad arbetssituation för skolans nyckelpersoner är en förutsättning för att eleverna ska nå bättre resultat
- Att det råder förvirring kring innebörden av begreppet ”pedagogiskt ledarskap”
- Att ju fler nivåer en styrkedja består av, desto större är risken att styrningen blir otät och otydlig
- Att det är en nationell angelägenhet att bringa ordning i den oreda som råder

Lärarnas Riksförbund *avvisar*

- Lärarnas Riksförbund *delar inte* utredarens uppfattning, att de komplexa problem – vilka utredaren menar kännetecknar rektorers otillfredsställande arbetssituation – går att utbilda bort, vilket innebär att utredarens förslag är otillräckliga.

Lärarnas Riksförbund *föreslår*

- Att den som ska utgöra pedagogisk ledare för en skolverksamhet ska vara behörig lärare för de skolformer som finns inom ansvarsområdet.
- Att regeringen med anledning av det som framkommer i utredningen tillsätter en ny utredning med direktiv att föreslå ett nytt huvudmannaskap för grund- och gymnasieskolan Huvudmannaskapet bör baseras på följande tre beståndsdelar:
 1. Staten övertar det samlade finansieringsansvaret för grund- och gymnasieskolor
 2. Staten reglerar skolverksamheten på sådan sätt att likvärdiga förutsättningar garanteras.
 3. Uppdraget rörande utbildningen riktas direkt till rektor och uppdraget rörande undervisningen riktas direkt till lärare.

Bakgrunden till Lärarnas Riksförbunds avvikande uppfattning

Lärarnas Riksförbund vill lyfta fram nedanstående huvudsakliga skäl för förbundets avvikande uppfattning.

Utredaren konstaterar, att medan staten sovrar bland skolans administrativa arbetsuppgifter för att underlätta rektorers och lärares arbete, fortsätter huvudmän att tillföra nya arbetsuppgifter, vilket skapar stress och en känsla av otillräcklighet hos rektor. När vardagen kommer in i skolan återstår inget utrymme för vare sig utvecklings- och kvalitetsarbete eller visionära och strategiska överväganden. Detta förhållande är ett exempel på att styrningen av skolan inte fungerar, ett problem som inte kan avhjälpas genom utbildning. Lärarnas Riksförbund menar, att problemet är av systemkaraktär och att det därför måste till en förändring av systemet, så att staten riktar sina uppdrag direkt till rektorer och lärare utan mellanhänder.

Utredaren noterar, att skolhuvudmän – med hänvisning till bristande resurser – sänker statens krav på måluppfyllelse. Detta vittnar om en dåligt fungerande finansieringsmodell, vilken gör rektorer frustrerade och skolan ojämlig. Inte heller detta problem går att lösa utbildningsvägen. Lärarnas Riksförbund förordar i stället en förändrad finansieringsmodell.

Utredaren beskriver den heterogenitet som råder i förståelsen av rektors roll och ledarskap – rektor som pedagogisk ledare eller rektor som ledare av pedagogisk verksamhet. Otydligheten – som delvis återfinns i relationen mellan rektor och lärare – är till men inte bara för rektors och lärares arbetssituation utan också för skolverksamheten som sådan. Också på denna punkt måste klargöranden till, innan utbildningsinsatser kan utformas. Lärarnas Riksförbunds hållning är följande. Lärare å ena sidan, i egenskap av att vara pedagogiska ledare, utformar och levererar den *undervisning* som eleverna enligt styrdokumentet har rätt till. Rektorer å andra sidan, i egenskap av att vara ledare av den pedagogiska verksamheten, ansvarar för *utbildningen*. I detta ansvar ligger att tillhandahålla de förutsättningar som lärare behöver för att undervisningen ska hålla hög kvalitet. En sådan förutsättning är en för skolverksamhet anpassad ”infrastruktur” i form av till exempel organisation, dimensionering och systematiskt arbetsmiljö-, utvecklings- och kvalitetsarbete. Såväl rektorer som lärare måste, i sina respektive befattningar, tillförsäkras en hög grad av autonomi.

Det finns stora behov av att rektor tillsammans med lärarna för ständiga resonemang kring det centrala i skolan, elevernas resultatutveckling. Denna typ av resonemang kring exempelvis hur resultaten på de nationella proven måste sammanfalla med

betygsättning förutsätter att en rektor kan tränga in i skolans och undervisningens innersta kärna. Utan egen erfarenhet kan detta svårligen ske.

För att en rektor ska kunna leda arbetet på en skola måste denna utöva och behärska två färdigheter, tjänstefördelning och schemaläggning. Genom dessa två instrument skapas vettiga tjänstgöringsförhållanden för lärarna och en så optimal pedagogisk situation för eleverna. Dessa färdigheter måste uppmärksammas i en rektorsutbildning, men för att så ska kunna ske, är erfarenhet från skolformen nödvändig.

Lärarnas Riksförbunds förslag

De brister i skolans styrkedja som utredaren inventerat och analyserat – liksom problemens orsaker och konsekvenser – är alldeles för allvarliga och komplexa för att kunna undanröjas enbart genom utbildning. Att utforma ett nationellt utbildningsprogram, på det sätt som utredaren föreslår, är vällovt i sig men inte tillräckligt.

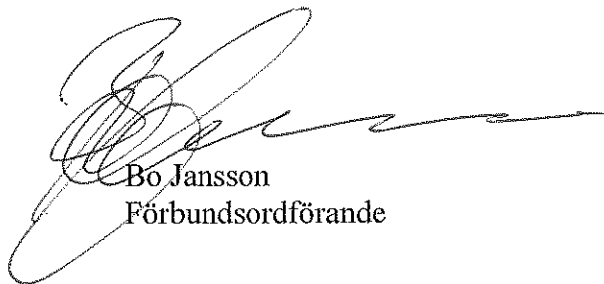
Lärarnas Riksförbund föreslår därför, en nationell samling runt de aspekter av skolans styrning och finansiering och rektors uppdrag – vilka förbundet aktualiserat i detta remissvar – utan dröjsmål lyfts till behandling i Skolkommissionen.

Först i nästa steg kan ett ändamålsenligt, nationellt utbildningsprogram – med målsättningen att säkra ett kompetent ledarskap i skolan – utformas till innehåll, omfattning, frekvens och målgruppsinriktning samt nödvändiga resurser för genomförandet beräknas.

Avslutningsvis vill Lärarnas Riksförbund återknyta till det tidigare avlämnade remissvaret ”Tydligare ledarskap i skolan och förskolan – förslag till en ny rektorsutbildning” (Ds 2007:34). Där välkomnar förbundet en obligatorisk, statligt styrd, akademisk och behörighetsgivande rektorsutbildning på avancerad nivå, där utbildningstillfället ligger före tillträdesdatum, med tanke på att rektors myndighetsutövning börjar direkt vid tillträdet.

Stockholm 21 september 2015

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Bo Jansson
Förbundsordförande

Andreas Mörck
Utredningschef